Helsingin kaupungin ympäristönsuojelun tavoitteet 2040

Kaupunginhallituksen hyväksymä 7.9.2026

Helsinki

Helsingin kaupungin ympäristösuojelun tavoitteet 2040

Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2026:31

ISBN 978-952-386-806-9 (pdf)

ISSN-L 2242-4504

ISSN 2323-8135 (verkossa)

Kuvat: Helsingin kaupungin kuvapankki

Suunnittelu ja taitto: Mainostoimisto KMG Turku

Sisällysluettelo

Johdanto **4**

Ympäristönsuojelun tavoitteiden päivittäminen, seuranta ja raportointi **6**

Helsingin ympäristönsuojelun visio 2040 ..... **7**

Ympäristönsuojelun keskipitkän aikavälin tavoitteet **8**

Ilmastonmuutos 8
Ilmansuojelu 10
Meluntorjunta 11
Vesiensuojelu 12
Luonnon monimuotoisuuden suojelu 13
Maaperän suojelu ja pilaantuneen maaperän kunnostaminen 14
Kiertotalouden edistäminen ja roskaantumisen hillintä 15
Vastuullisten hankintojen edistäminen 16
Ympäristötietoisuuden ja vastuullisuuden edistäminen 17
Ympäristöjohtaminen 18

Johdanto

Helsingin ympäristösuojelun tavoitteet 2040 on kaupungin ympäristönsuojelutyötä ohjaava asiakirja, joka sisältää ympäristönsuojelun tavoitteet keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Se täsmentää kaupunkistrategian 2025–2029 ympäristönsuojeluasioita koskevia tavoitteita ja asettaa tavoitteet niille ympäristönsuojelun osa-alueille, joita strategia ei kata. Kaupunkistrategiassa on määritelty kaupungin linjauksia ilmastonsuojelussa, ilmastonmuutokseen sopeutumisessa, kiertotaloudessa, luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa, luonnonsuojelussa ja Itämeren suojelussa.

Ympäristönsuojelun tavoitteet 2040 on osa kaupungin kestävän kehityksen kokonaisuutta. Se kokoaa yhteen ekologisen kestävyyden tavoitteet ja asettaa myös pitkän tähtäimen tavoitteet, jotka ovat oleellisia ympäristönsuojelun johdonmukaisessa toteuttamisessa. Tavoitteiden osa-alueista on tehty SDG-analyysi (YK:n kestävän kehityksen tavoitteet, Sustainable Development Goals), ja eri osa-alueiden kytkennät SDG-tavoitteisiin on esitetty osa-alueiden tekstien yhteydessä.

Helsingin ympäristönsuojelun tavoitteet 2040 hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 11.3.2024. Päätökseen kirjattiin, että tavoitteet tarkistetaan valtuustokausittain uuden kaupunkistrategian hyväksymisen jälkeen. Tämän tarkistamisen yhteydessä päivitettiin tavoitteet vastaamaan kaupunkistrategian ”Helsinki josta voimme olla ylpeitä” tavoitteita sekä muuttuneen lainsäädännön linjauksia. Lisäksi tarkistettiin vuodelle 2025 tavoiteltujen linjauksien tilanne sekä päivitettiin muutamia tavoitevuosia, niihin liittyviä kirjauksia ja seurannan mittareita.

Tarkistustyön yhteydessä päivitettiin myös Ympäristönsuojelun tavoitteiden taustamuistio sekä vaikutusten arviointi. Taustamuistiossa on esitetty perustelut muille kuin strategianmukaisuuden tarkistamisille.

Ympäristönsuojelun pitkän tähtäimen visio katsoo vuoteen 2040 ja keskipitkän aikavälin tavoitteet on kirjattu kunkin ympäristönsuojelun teeman alle. Ne tähtäävät pääosin vuoteen 2030, jollei tavoitevuotta ole tarkemmin kirjattu. Sivulla 6 oleva kuva hahmottaa kaupungin ekologisen kestävyyden ohjelmakokonaisuutta, jossa kaupunkistrategia ja Ympäristönsuojelun tavoitteet asettavat tavoitteet, ja ympäristönsuojelun osa-alueohjelmat sisältävät toimenpiteet, joilla tavoitteet saavutetaan.

Keskipitkän aikavälin tavoitteissa **lihavoituna** on esitetty kunkin osa-alueen keskeisimmät 1–2 tavoitetta.

Strategiakauden ohjelmakokonaisuus (Kvsto, Khs)

Yhteen kokoavat ohjelmakokonaisuudet

Ympäristö- ja ilmasto kokonaisuus – Ympäristönsuojelun tavoitteet 2040

- Ilmasto-ohjelma
- Luonnonsuojelualueohjelma 2025–2038
- LUMO-ohjelma 2021–2029
- Itämeri-toimenpideohjelma
- Kiertotalouden toimenpideohjelma

Liikennekokonaisuus

- Pyöräliikenteen kehittämisohjelma
- Kävelyn edistämisohjelma
- Pysäköintipolitiikka
- Liikenneturvallisuuden kehittämisohjelma

Uudistavat ohjelmat

Segregaation ehkäisyn tavoitteet

- Asunnottomuusohjelma
- Päihdestrategia

Kasvun, osaamisen ja elinvoiman tavoitteet

- Matkailun ja tapahtumien kehitysohjelma
- Maahanmuuton ja kotoutumisen kehitysohjelma

Merellinen Helsinki -toimenpideohjelma

Kauniimpi Helsinki -ohjelma

- Kulttuuriympäristöohjelma

Vakiintuneet ohjelmat

- Hyvinvointisuunnitelma*
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus suunnitelmat*
- Sosiaali-, ja terveys- ja pelastustoimialan palvelustrategia*
- Helsingin alueen pelastus-toimen palvelutasopäätös*
- Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelma
- Yleiskaavan toteuttamis-ohjelma

** Lakisääteiset*

Toistaiseksi voimassa olevat, lautakuntatasoiset ja päättyvät ohjelmat ja linjaukset

Yli strategiakauden ulottuvat periaatteet ja linjaukset

- Toimitilastrategia
- Hankintastrategia
- Koulutus 2030
- Kulttuurivisio 2030
- Varautumissuunnitelma sään ääri-ilmiöihin
- Osallisuusmalli ja osallisuussuunnitelmat
- Kansainvälisen toiminnan periaatteet
- Eettiset periaatteet
- Viestinnän linjaukset
- Brändikonsepti

Ohjelmakokonaisuuksien lautakunnissa vahvistettavat osa-ohjelmat

Ympäristönsuojelun tavoitteiden 2040 osa-ohjelmat

- Ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelma
- Roskaantumisen hillinnän ohjelma
- Kaivumaiden, kiviaineksen ja purku-materiaalien hyödyntämisen kehittämisohjelma
- Varautumissuunnitelma sään ääri-ilmiöihin

Segregaation ehkäisyn tavoitteiden osa-ohjelmat

- Nuorten huumekuolemien ehkäisyn toimenpideohjelma
- C-hepatiitin eliminoimisohjelma

Päättyvät ohjelmat

- Liike – Liikkumisen kehittämisohjelma (Khs 2015)
- Älyliikenteen kehittämisohjelma (Khs 2021)
- Citylogistiikan kehittämisohjelma (Khs 2020)
- Hiilineutraali Helsinki -ohjelma (Khs 2022)
- Hulevesiohjelma (Khs 2018)
- Elinkeinopolitiikan painopisteet (Eja 2022)
- Elinkeinopolitiikan tavoitteet maankäytölle (Eja 2022)

Kuva 1: Kaupungin ohjausmalli ja ympäristö- ja ilmastokokonaisuus

Ympäristönsuojelun tavoitteiden päivittäminen, seuranta ja raportointi

Ympäristönsuojelun tavoitteet päivitetään jokaisen valtuustokauden alussa uuden kaupunkistrategian valmistumisen jälkeen. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain ja raportoidaan osana kaupunginvaltuustolle esiteltävää kaupungin ympäristöraporttia. Ympäristöraportissa esitetään myös osa-alueiden keskeiset indikaattorit ja niiden kehityssuunta. Toimialojen vuosittaisissa toimintasuunnitelmissa ohjelmoidaan konkreettiset ympäristön tilaa vahvistavat toimenpiteet seuraavalle vuodelle sekä erityisesti kaupunkiympäristön toimialalla mahdolliset investointitarpeet 10 vuoden ajanjaksolle.

Ympäristöraportti tuottaa tietoa ekologisen kestävyyden osalta kaupungin joka toinen vuosi tehtävään kestävän kehityksen toimeenpanoraportointiin. Ympäristönsuojelun tavoitteiden toteutumista katselmoidaan kaupungin johtoryhmässä ja kaupunginhallituksessa kaksi kertaa valtuustokaudessa. Ympäristönsuojelun tavoitteita toteuttavia osa-alueohjelmia seurataan verkkopohjaisessa Ympäristövahti-palvelussa.

Ympäristönsuojelun osa-alueille asetetut vuositavoitteet tarkoittavat, että tavoite tulee toteuttaa kyseessä olevan vuoden loppuun mennessä.

Ekologisen kestävyyden kokonaisuus

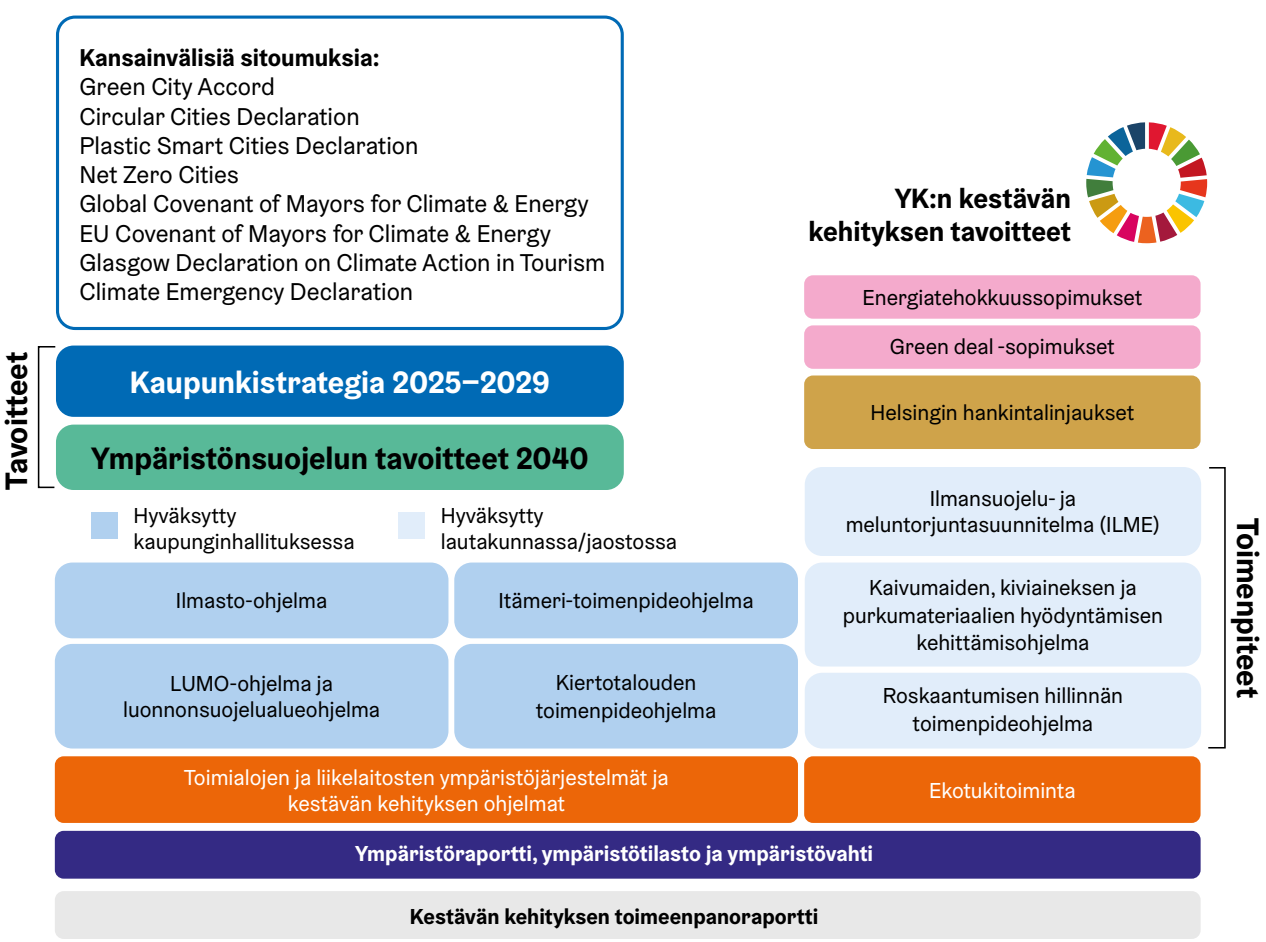

Kuva 2. Kaupungin ekologisen kestävyyden ohjelmakokonaisuus 2026

Helsingin ympäristönsuojelun visio 2040

Kaupunkistrategia:

Helsingissä rakennetaan kestävää tulevaisuutta tuleville sukupolville – samalla kun kaupunki säilyy vehreänä ja luonnonläheisenä paikkana elää, liikkua ja kasvaa.

Helsinki kantaa vastuunsa ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjumisesta. Helsinki on sitoutunut toimeenpanemaan kunnianhimoisia ilmastotavoitteita. Helsinki saavuttaa nettonollapäästöt vuoteen 2040 mennessä.

Helsinki varautuu ilmastonmuutoksen aiheuttamiin sään ääri-ilmiöihin ennakoivasti ja riskejä minimoivasti.

Luonnon ja sen monimuotoisuuden suojelu ovat Helsingin ympäristöpolitiikan kulmakiviä. Jatkamme kaupungin ilmasto- ja luontotavoitteiden toteuttamista nojautuen kaupunginhallituksen päättämään Ympäristönsuojelun tavoitteet 2040-kokonaisuuteen.

Helsingin ympäristönsuojelun visio 2040

Helsinki on ympäristöjohtamisen kansainvälinen edelläkävijä. Kaupungin ja elinkeinoelämän toiminta perustuu vähähiiliseen kiertotalouteen, jossa luonnonvaroja käytetään kestävästi ja tuotteet ja materiaalit säilytetään kierrossa mahdollisimman pitkään. Luonnon monimuotoisuus on vahvistunut kaupungin kasvusta ja rakentamisesta huolimatta. Kaupungissa muodostuvan jätteen määrä on vähentynyt ja kaikki syntyvä jäte on hyödynnetty jätehierarkian mukaisesti. Kaupunkikonsernin hankinnoissa käytettyjen ympäristökriteerien vaikuttavuus on merkittävä ja hankintojen hiilijalanjälki on pienentynyt. Kaupungin työntekijät, asukkaat sekä yritykset ovat ympäristötietoisia ja toimivat ympäristövastuullisesti.

Helsinki mahdollistaa oikeudenmukaisen siirtymän ilmastonkestävään ja -turvalliseen kaupunkiin. Kaupunki saavuttaa nettonollatavoitteen vuoteen 2040 mennessä, mikä tarkoittaa sitä, että kaupungin päästöt ja nielut ovat tasapainossa. Kaupunkilaisten hiilijalanjälki pienentyy jatkuvasti.

Liikenteen pakokaasut, katupöly ja tulisijojen käyttö eivät heikennä ilmanlaatua eikä sille asetettuja tavoite- ja ohjearvoja ylitetä. Kaupunkilaiset eivät altistu pitkäaikaiselle, liikenteen aiheuttamalle voimakkaalle melulle.

Helsingin edustan meriympäristön sekä pien- ja pohjavesien hyvä tila on saavutettu ja tavoitteet sekä toimenpiteet vesistöjen erinomaisen tilan saavuttamiseksi määritelty. Kaupunki on ennallistanut luontoarvoiltaan merkittäviksi tunnistettuja rannikkoalueita ja pienvesiä sekä perustanut uusia suojelualueita, joilla turvataan elinympäristöjen monimuotoisuus ja elinvoimaisuus. Merialueesta on suojeltu kevyesti vähintään 30 prosenttia, josta kolmasosa on suojeltu luonnonsuojelulain mukaisesti. Vedenalaisen melun, haitallisten aineiden ja meriroskan määrä on vähentynyt.

Kaupunkiluonnon monimuotoisuus on lisääntynyt. Metsäisten ja puustoisten alueiden määrä on säilynyt noin kolmasosana maapinta-alasta. Luonnonsuojelualueiden pinta-ala on nostettu vähintään 10 prosenttiin kokonaismaa-alasta. Metsien, soiden ja kosteikoiden ekologinen tila on parantunut. Maankäytössä varmistetaan luontaisen maaperän säilyminen kaupunkiympäristössä ja mahdollisesti aiheutetut vauriot kompensoidaan.

Ympäristönsuojelun keskipitkän aikavälin tavoitteet

Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutos on merkittävä uhka Helsingin tulevaisuudelle. Ilmastonmuutosta koskevat tavoitteet jakautuvat sopeutumisen ja hillinnän tavoitteisiin. Kaupungin ilmastotyötä toteutetaan ilmasto-ohjelmalla, varautumissuunnitelmalla ja rakennetun ympäristön viherryttämisen toimenpideohjelmalla.

Sopeutuminen ilmastonmuutokseen

Kaupunkistrategia

- Helsinki varautuu ilmastonmuutoksen aiheuttamiin sään ääri-ilmiöihin ennakoivasti ja riskejä minimoivasti. Kokoamme tätä koskevat toimet erilliseen varautumissuunnitelmaan. Varaudumme ilmastonmuutoksen vaikutuksiin huomioimalla rankkasateisiin, tulviin ja helteisiin sopeutumisen vaatimukset kaupungin infrastruktuurissa ja kohteiden suunnittelussa. Hillitsemme kaavoituksella ja rakentamisella lämpösaarekkeita kaupungin sisä- ja ulkotiloissa. Huolehdimme siitä, että Helsingissä hulevesi-, merivesi- ja vesistötulviin varautuminen on riittävällä tasolla. Lisäämme viherrakennetta kaupunkirakenteessa. Huolehdimme, että kaupungin viheralueet ovat kunnossa. Lisäämme vehreyttä ja viherpintaa kaupunkirakenteessa, kuten katujen varsilla, aukioilla ja muissa julkisissa ulkotiloissa. Varmistamme, että uusillakin alueilla on puistoja ja puistikoita.

Keskipitkä aikaväli

- **Kaupunki on varautunut merenpinnan nousuun, lisääntyviin rankkasateisiin ja tulviin sekä hellekausiin kehittämällä ilmastoriskien hallintaa ja ajantasaista varautumista niihin.**

Ilmastonmuutoksen hillintä

Kaupunkistrategia

- **Nostamme päästövähennystavoitettamme niin, että tavoittelemme päästöjen vähentymistä 85 prosentilla vuoteen 2030 vuoden 1990 tasosta.**
- Vähennämme liikenteen päästöjä. Varmistamme joukkoliikenteen ja muiden kestävämpien liikennemuotojen houkuttelevuuden. Edistämme auto-liikenteen sähköistymistä erityisesti varmistamalla latausinfrastruktuurin rakentumisen yhdessä yksityisten toimijoiden kanssa. Varmistamme, että kaupungin satamissa on aluksille tarjolla maasähköä ja edellytykset laivaliikenteen sähköistämiselle. Sähköistämme myös lähivesiliikenteen.
- Ilmastopäästöjen vähentämisessä ja luontovaikutusten hillitsemisessä polttoon perustumattomalla energiantuotannolla on tärkeä rooli.
- Epäsuorien päästöjen vähentämisessä Helsinki keskittyy talo- ja infrarakentamisen sekä julkisten hankintojen päästöjen vähentämiseen. Kaupunki toimii edelläkävijänä esimerkiksi hiiltä sitovan betonin käytössä sekä muiden vähäpäästöisten tai kiertotaloutta tukevien rakennusratkaisujen vauhdittamisessa. Kiristämme rakentamiselle asettamaamme hiilijalanjälkivaatimusta.

Keskipitkä aikaväli

- Helsinki on vähentänyt epäsuoria päästöjä talo- ja infrarakentamisessa sekä julkisissa hankinnoissa Valtioneuvoston periaatepäätöksen kategoriakohtaisten tavoitteiden mukaisesti 2035 mennessä.
- Helsinki on osallistunut kulutusperäisten päästöjen laskentamenetelmien kehittämiseen sekä seurannut ja tukenut kaupunkilaisten hiilijalanjäljen pienentämistä.
- Helsinki ylläpitää olemassa olevaa hiilinielujen tasoa ja on lisännyt viherrakennetta rakennetussa ympäristössä strategian nettonollatavoitteen saavuttamiseksi.

Mittarit (sopeutuminen ja hillintä)

- Helsingin alueen kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt (Scope 1 ja 2)
- Helsingin alueen kasvihuonekaasujen asukaskohtaiset päästöt (Scope 1 ja 2)
- Helsingin kulutuksen kokonaispäästöt ja Helsingin kulutuksen asukaskohtaiset päästöt
- Hiilinielujen määrä
- Latvuspeitteisyys
- Vettäläpäisevän pinnan osuus kokonaismaapinta-alasta

Ilmansuojelu

EU:n nykyiset raja-arvot eivät ole vaarassa ylittyä Helsingissä. EU:n uusi ilmanlaatudirektiivi tuli voimaan vuoden 2024 lopussa ja sen myötä raja-arvot tulevat kuitenkin kiristymään merkittävästi vuonna 2030. Uusien raja-arvojen alittaminen tulee olemaan Helsingille haastavaa, erityisesti hengitettävien hiukkasten eli katupölyn osalta. Myös puun pienpoltosta muodostuvan bentso(a)pyreenin ja liikenteen pakokaasuina tulevan typpidioksidin uusien raja-arvojen ylittyminen on mahdollista. WHO on asettanut vuonna 2021 uudet selvästi aiempaa tiukemmat terveysperusteiset ilmanlaadun ohjearvot, jotka ylittyvät laajasti Helsingissä.

Kaupungin ilmansuojelua toteutetaan Ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelmalla 2024-2029 (ILME).

Kaupunkistrategian mukaisesti ”vähennämme liikenteen päästöjä”.

Keskipitkä aikaväli

- **EU:n ilmanlaatudirektiivin 2024/2881 mukaiset, tulevat raja-arvot alitetaan viimeistään vuonna 2029:**
  - Hengitettävien hiukkasten vuorokausikeskiarvo on korkeintaan 18 kertaa yli 45 µg/m3
  - Bentso(a)pyreenin vuosikeskiarvo on pientaloalueiden mittausasemilla alle 1 ng/m3
  - Typpidioksidin vuosikeskiarvon tavoite alle 20 µg/m3
- Uusissa, kaavoitettavissa herkissä kohteissa, kuten päiväkodeissa, kouluissa, leikkipuistoissa, seniorikeskuksissa ja palvelutaloissa ei altistuta kaupunkitaustan tasoa heikommalle ilmanlaadulle.

Mittarit

- Typpidioksidin vuosikeskiarvo Mannerheimintien ja Mäkelänkadun/Teollisuuskadun mittausasemilla
- Hengitettävien hiukkasten raja-arvotason ylittävien päivien määrä Helsingissä Mannerheimintien ja Mäkelänkadun/Teollisuuskadun mittausasemilla
- Bentso(a)pyreenin vuosikeskiarvo Vartiokylän mittausasemalla
- ILME-suunnitelman ilmansuojelun toimenpiteiden toteutusaste

Meluntorjunta

Ympäristömelu on merkittävä elinympäristön laatua ja viihtyisyyttä heikentävä tekijä Helsingissä. Voimakas jatkuva melu aiheuttaa myös terveyshaittoja. Suurin meluhaitta aiheutuu tieliikenteestä, mutta melua aiheutuu myös muusta liikenteestä sekä tilapäisestä toiminnasta, esimerkiksi rakentamisesta ja tapahtumista.

Kaupungin meluntorjuntatyötä ohjaa Ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelma 2024-2029 (ILME).

Kaupunkistrategia ei aseta tavoitteita meluntorjunnalle, mutta sen mukaisesti ”toteutamme määrätietoisesti sekä jokaisen kaupungin alueen viihtyisyyttä lisääviä että jokaisen helsinkiläisen elämänpolkua tukevia panostuksia.”

Keskipitkä aikaväli

- **Helsinki on ääniympäristöltään terveellinen, viihtyisä ja laadukas. Jatkuvalle, voimakkaalle liikennemelulle altistuvien asukkaiden määrä vähenee vuoteen 2030 mennessä.**
- Helsingissä vaalitaan ja kehitetään kaupungin viheralueiden miellyttävää, rauhallista ääniympäristöä. Kaikilla kaupunkilaisilla on vaivaton pääsy ääniympäristöltään rauhalliselle viheralueelle.
- Herkissä kohteissa, kuten päiväkodeissa, kouluissa, leikkipuistoissa ja palvelutaloissa, ei altistuta ympäristömelulle, vaan niiden ääniympäristö on terveellinen ja viihtyisä.
- Tilapäisen toiminnan (esim. rakentamisen ja tapahtumien) meluvaikutukset pysyvät kohtuullisina.

Mittarit

- Tieliikenteen melulle (yli 55 dB LAeq7-22) altistuvien asukkaiden määrä (viiden vuoden välein tehtävän meluselvityksen perusteella)
- ILME-suunnitelman meluntorjunnan toimenpiteiden toteutusaste

Vesiensuojelu

Helsingin vesiympäristön tilaan vaikuttavat Itämeren tila, hulevesien laatu, työmaavesien kuormitus sekä hajakuormituksen tuomat ravinteet. Vesistöt ovat tärkeitä kaupunkilaisten hyvinvoinnille, maisemalle ja virkistyskäytölle. Vesistöt toimivat myös osana ekologista verkostoa: ne ylläpitävät luonnon monimuotoisuutta, auttavat tulvasuojelussa ja tasaavat ympäristön lämpötilavaihteluita. Vesistöjen hyvän tilan saavuttaminen on sitovaa EU-lainsäädäntöä.

Vesiensuojelua toteutetaan muun muassa Itämeri-toimenpideohjelmalla 2024–2028 sekä ympäristöviranomaisen laillisuusvalvonnalla. Vesiensuojelu on lisäksi integroitu osaksi kaupunkikehitystä, kuten Helsingin luonnonsuojelualueohjelmaa 2025–2038 ja Merellinen Helsinki -toimenpideohjelmaa.

Kaupunkistrategia

- Vaalimme ainutlaatuista saari- ja meriluontoamme.
- Turvaamme vesiluonnon monimuotoisuuden. Kiinnitämme huomiota erityisesti Itämeren ja merenalaisen luonnon suojelemiseen.
- Lopetamme lumen kaatamisen Itämereen. Varmistamme että lumenhallinta ei vaaranna pienvesistöjä.
- Kunnostamme ja ylläpidämme puroja, koskia ja muita vesistöalueita.
- Helsingin arvokkaimmille luontoalueille ei osoiteta rakentamista.

Keskipitkä aikaväli

- **Helsingin meri- ja pienvesien kemiallinen ja ekologinen tila paranee merkittävästi.**
- Vesiluonnon monimuotoisuuden suojelua tehostetaan perustamalla vuoteen 2030 mennessä uusia suojelualueita Helsingin luonnonsuojelualueohjelmaa toteuttamalla.
- Mikromuovien määrä vesistöissä ja muoviroskan määrä ympäristössä vähenee vuoteen 2027 mennessä.
- Virtavesielinympäristöjä kunnostetaan ja parannetaan.
- Merellinen luonto ja pienvesistöt otetaan kattavasti huomioon ajantasaisen luontotiedon perusteella kaupunkisuunnittelussa, rakentamisessa, kunnossapidossa sekä virkistys- ja satamapalveluissa.
- Helsingin öljyntorjuntavalmiutta kehitetään rantojen ja pienvesien suojelemiseksi.

Mittarit

- Osuus Helsingin edustan merialueesta, joka on hyvässä tilassa
- Osuus Helsingin tärkeistä pohjavesialueista, jotka ovat hyvässä tilassa
- Itämeri-toimenpideohjelman toteutusaste
- Suojeltujen meri- ja ranta-alueiden lukumäärä, kokonaispinta-ala ja pinta-ala suhteessa kaupungin meripinta-alaan

Luonnon monimuotoisuuden suojelu

Luonnon monimuotoisuus tarkoittaa luontotyyppien ja lajien runsautta ja vaihtelua sekä lajien sisäistä geneettistä vaihtelua. Luonnon monimuotoisuus hupenee hälyttävää vauhtia. Suurin uhka on laa- ja-alainen elinympäristöjen hävittäminen ja luonnon laadullinen heikentyminen. Luonnon monimuotoisuuden suojelua toteutetaan Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelmalla 2021–2028 ja Helsingin luonnonsuojelualueohjelmalla 2025–2038.

Kaupunkistrategia

- Luonnon ja sen monimuotoisuuden suojelu ovat Helsingin ympäristöpolitiikan kulmakiviä.
- Jatkamme Helsingin pitkäjänteistä työtä ainutlaatuisen kaupunkiluonnon turvaamiseksi. Käynnistämme uuden luonnonsuojelualueohjelman toteuttamisen, jonka puitteissa perustamme kahdeksan luonnonsuojelualuetta vuodessa.
- Jokaisella helsinkiläisellä, kaupunginosasta riippumatta, tulee olla sujuva pääsy lähiluonnon äärelle.
- Helsingin arvokkaimmille luontoalueille ei osoiteta rakentamista. Päätöksenteko perustuu ajantasaisiin luontoselvityksiin.

Keskipitkä aikaväli

- **Vuonna 2030 Helsingissä tapahtuva luontokato on pysähtynyt ja luonnon monimuotoisuus kasvaa.**
- Metsäisten ja puustoisten alueiden osuus on säilynyt noin kolmasosana kaupungin maapinta-alasta.
- Vuonna 2030 Helsingin ekologiset verkostot, osana seudullista kokonaisuutta, ovat yhtenäisiä ja ekologisesti toimivia.
- Luontotyyppien tila on parantunut tarvittaessa ennallistamalla ja hoitamalla.
- Haitallisten vieraslajien leviäminen on pysähtynyt vuoteen 2030 mennessä.
- Rakentamista viheralueille vältetään. Jos kuitenkin joudutaan kaavoittamaan rakentamista viheralueille, luonnolle aiheutuvat haitat minimoidaan ja jäljelle jäävät kompensoidaan. Helsingin ekologisen kompensaation malli valmistuu vuoden 2026 aikana ja se otetaan käyttöön mahdollisimman nopeasti.
- Asetetaan pinta-alatavoite niittyjen ja muiden perinnebiotooppien pinta-alan lisäämiseksi kaupungissa vuoteen 2027 mennessä.

Mittarit

- Luontoalueiden osuus kokonaismaapinta-alasta
- Latvuspeitteisyys
- Suojeltujen maa-alueiden ja sisävesien lukumäärä ja kokonaispinta-ala sekä osuus maa-alasta
- LUMO-ohjelman toteutumisaste
- Laadulliset mittarit, joilla seurataan Helsingin etenemistä kohti luontokadon pysäyttämistä

Maaperän suojelu ja pilaantuneen maaperän kunnostaminen

Maaperän suojelu on tärkeää hiilitaseen ja luonnon monimuotoisuuden ja ihmisen terveyden kannalta. Kaupunkirakenteen tiivistyessä pilaantuneiden maiden kunnostaminen on merkittävä haaste Helsingille ja maa-aineksia suunnitelmallisesti käyttämällä edistetään myös kiertotaloutta.

Maaperän suojelulle ei ole erillistä toimenpideohjelmaa eikä kaupunkistrategia aseta sille tavoitteita.

Keskipitkä aikaväli

- **Maaperän suojelu ja kestävä käyttö on otettu huomioon vuoteen 2030 mennessä kaikessa maankäytössä.**
- Maankäytön suunnittelun keinoin varmistetaan, että pilaantuneet kohteet tunnistetaan ja maaperän pilaantuneisuus kaupungin alueella vähenee.
- Aktiivisella ja tehokkaalla ympäristövalvonnalla pyritään varmistamaan, ettei maaperän ja pohjaveden pilaantumista enää tapahdu.
- Iso-Huopalahden kaatopaikka kunnostetaan vuoteen 2035 mennessä.

Mittarit

- Pilaantuneiden maiden ilmoituspäätösten määrä vuosittain
- Vettä läpäisevien pintojen osuus kokonaismaapinta-alasta

Kiertotalouden edistäminen ja roskaantumisen hillintä

Siirtymällä kiertotalouteen voidaan säästää hupenevia luonnonvaroja ja vähentää jätteen syntyä. Kiertotalous toimii myös tehokkaana keinona ilmastonmuutoksen torjunnassa; vähentämällä neitseellisten raaka-aineiden käyttöä vähennetään myös materiaalien tuotannosta aiheutuvia päästöjä.

Helsingissä kiertotaloustyötä ohjaa kaupungin kiertotalouden toimenpideohjelma. Maamassojen osalta tavoitteita toteutetaan Kaivumaiden, kiviaineksen ja uusiomateriaalien hyödyntämisen periaatteiden kautta. Ympäristön roskaantumista on Helsingissä hillitty vuodesta 2022 lähtien Roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelman avulla.

Kaupunkistrategia

- Olemme kokoamme suurempi toimija kiertotalouden saralla.
- Kaupunki toimii edelläkävijänä esimerkiksi hiiltä sitovan betonin käytössä sekä muiden vähäpäästöisten tai kiertotaloutta tukevien rakennusratkaisujen vauhdittamisessa.
- Rakentamisen kiertotalouden edistäminen on osa kaupungin elinkeinopoliittisia painopisteitä.
- Tehostamme ja nostamme laatutasoa katujen, puistojen, aukioiden ja muiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidossa. Sitoutamme kaupunkilaisia, taloyhtiöitä, kiinteistönomistajia, tapahtumajärjestäjiä sekä yrityksiä puhtaanapidon ja siisteyden parantamiseen.

Keskipitkä aikaväli

- **Rakennukset suunnitellaan pitkäikäisiksi, muunneltaviksi, korjattaviksi ja purettaessa hyödynnettäviksi.**
- Infra- ja talonrakennushankkeisiin sisältyy hankekohtaiset kiertotaloustavoitteet vuoteen 2035 mennessä.
- Kaupunkiorganisaation tuottamissa ja hankkimissa ruokapalveluissa muodostuvan ruokahävikin määrä vähenee 50 prosenttia vuodesta 2021 vuoteen 2030 mennessä.
- Kaupungin tilojen käyttöaste ja kirjastoista lainattavien tavaroiden ja laitteiden lainausaste nousee merkittävästi vuoteen 2030 mennessä.
- Kaupunki luopuu kertakäyttöisistä muovipakkauksista aina, kun se terveys- ja turvallisuusnäkökohdat huomioiden on mahdollista.
- Kaupunkiorganisaation tuottaman yhdyskuntajätteen kierrätysaste nousee 60 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.
- Yleisten alueiden ja meren roskaantumista ehkäistään tehokkaasti.

Mittarit

- Kiertotalouden green dealin mittarit ja toteutusaste
- Kiertotalouden toimenpideohjelman toteutusaste
- Roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelman toteutusaste
- Uudelleenkäytettyjen kalusteiden osuus toimialoittain hankituista kalusteista
- Kaupunkiorganisaation palvelurakennusten yhdyskuntajätteen kierrätysaste
- Ruokahävikin määrä kaupunkiorganisaation ruokapalveluissa g/ruokailija/vuosi

Vastuullisten hankintojen edistäminen

Vastuullisilla hankinnoilla vähennetään ympäristöön kohdistuvia haitallisia vaikutuksia ja edistetään myönteisiä vaikutuksia. Kaupunki tukee vastuullisten markkinoiden syntymistä näyttämällä suuntaa energia- ja materiaalitehokkaiden, kemikaaliviisaiden sekä kiertotaloutta ja luonnon monimuotoisuuden säilymistä edistävien uusien ratkaisujen kehittämisessä ja käyttöönotossa. Vastuullisten hankintojen edistämistä ohjaavat myös kaupungin hankintalinjaukset.

Kaupunkistrategia

- Suomen suurimpana julkisena hankkijana Helsinki toimii myös epäsuorien päästöjen vähentämiseksi ja luontovaikutusten pienentämiseksi hankinnoissa.
- Epäsuorien päästöjen vähentämisessä Helsinki keskittyy talo- ja infrarakentamisen sekä julkisten hankintojen päästöjen vähentämiseen.

Keskipitkä aikaväli

- **Helsinki on suunnannäyttäjä ilmasto- ja ympäristövastuullisissa hankinnoissa. Kaikkien Helsingin kaupunkikonsernin hankintojen ympäristövaikutukset arvioidaan ja lähtökohtaisesti kaikissa hankinnoissa on kunnianhimoiset ympäristötavoitteet.**
- Kaupungin rakentamisen hankinnoissa ekologisen kestävyyden näkökulmat ohjaavat suunnittelua ja toteutusta seuraavasti:
  - Hiilijalanjäljelle asetetaan kunnianhimoiset, kansallista määräystasoa tiukemmat tavoitteet.
  - Ilmastonmuutoksen vaikutukset huomioidaan kattavasti ja sen aiheuttamiin riskeihin varaudutaan.
  - Energiatehokkuudelle asetetaan tiukat tavoitteet ja uusiutuvan energian tuotantoa rakennuksissa lisätään merkittävästi.
  - Luonnonvaroja säästetään ja jätteen syntyä ehkäistään kiertotalouden keinoin.
  - Luonnon monimuotoisuuden turvaamiselle ja luontoarvojen suojelemiselle rakentamisessa määritellään toimintamallit.
  - Työmaat ja niihin liittyvät kuljetukset ovat fossiilittomia, työkoneista ja ajoneuvoista valtaosa on sähkö-, vety- tai biokaasukäyttöisiä ja myös muut työmaan ympäristöhaitat minimoidaan.
- Kaupungin ruokahankintoja (elintarvikkeet sekä ruoka- ja ravintolapalvelut) toteutetaan ympäristövaikutukset huomioiden. Hankintojen ilmasto- ja ympäristövaikutukset pienentyvät merkittävästi kattavien hankintakriteerien ja sopimusehtojen systemaattisella käytöllä ja seurannalla.
- Kaupungin ruokapalveluissa saavutetaan tavoitteet lihan ja maidon kulutuksen puolittamisesta vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoteen 2025.
- Ruokalistat ja reseptiikka ovat linjassa kaupungin ympäristötavoitteiden kanssa ja niitä kehitetään.
- Lasketaan helsinkiläisten luontojalanjälki ja otetaan kaupunkikonsernissa käyttöön toimia, jotka tehokkaimmin pienentävät helsinkiläisten luontojalanjälkeä.

Mittarit

- Prosenttiosuus kynnysarvon ylittävistä hankinnoista (€ ja kpl), joissa on asetettu ympäristökriteerejä
- Rakentamisen hankinnoissa ja ruokahankinnoissa laadullinen arviointi.
- Liha- ja maitotuotteiden kulutus: grammaa lihaa/asiakas/viikko sekä nestemäisten maitotuotteiden kulutus grammaa/asiakas/päivä

Ympäristötietoisuuden ja -vastuullisuuden edistäminen

Ympäristötyöhön tarvitaan kaikkien helsinkiläisten panosta. Ympäristökasvatuksen tavoitteena on, että arvot, tiedot, taidot ja toimintatavat muuttuvat kestävän kehityksen mukaisiksi ja ympäristötietoisuus vahvistuu. Ympäristötietoisuuden ja -vastuullisuuden vahvistamiselle ei ole tällä hetkellä erillistä toimenpideohjelmaa, vaan sitä edistetään osana kaupungin palveluita ja ekotukitoimintaa. Ympäristötietoisuutta ja -vastuullisuutta edistetään soveltuvin osin kaikilla ympäristönsuojelun osa-alueohjelmilla ja toimialojen sekä liikelaitosten omilla ympäristö- ja vastuullisuusohjelmilla.

Kaupunkistrategia

- Pyrimme kehittämään osallisuutta niin, että tavoitamme eri ikäisiä ja taustaisia helsinkiläisiä.
- Edistämme toiminnallamme erilaisten ja eri taustaisten yhteisöjen kiinnittymistä osaksi Helsinkiä ja helsinkiläisyyttä.

Keskipitkä aikaväli

- **Kaupungin henkilöstö, esihenkilöt ja johto ovat sitoutuneet ympäristönsuojelun tavoitteiden toteuttamiseen ja osaavat soveltaa niitä omassa työssään.**
- Oppimisen yhteisöt ja ympäristöt kuten leikkipuistot, varhaiskasvatus, koulut, oppilaitokset, kirjastot, nuorisopalvelut ja kulttuuripalvelut edistävät asiakkaiden ja henkilöstön ympäristövastuun osaamista.
- Ympäristökasvatus ja -koulutus toteutetaan tieto- ja taideperustaisesti, osallistavasti, voimaannuttavasti ja taitoja lisäten.
- Jokainen lapsi pääsee luonto- tai ympäristökouluun tai oppaan vetämälle luontoretkelle kouluaikanaan.
- Kaupunkilaiset ovat ympäristötietoisia ja tekevät ympäristöystävällisiä valintoja arjessaan.

Mittarit

- Kaupunkilaisten ja henkilöstön ympäristöasennekyselyn tulokset noin joka viides vuosi
- Ympäristökoulutukseen osallistuneiden määrä
- Luonto- ja ympäristökouluun, oppaiden vetämille luontoretkille sekä varhaiskasvatuksen luontopäiviin osallistuneiden määrä
- Palvelukartalla olevien kiertotalouspalveluita tarjoavien yritysten määrä

Ympäristöjohtaminen

Ympäristöjohtaminen on toiminnan ohjaamista niin, että ympäristönsuojelulliset tavoitteet otetaan huomioon kaikessa kaupunkikonsernin toiminnassa ja päätöksenteossa. Ympäristöjohtamiselle ei ole erillistä toimenpideohjelmaa.

Kaupunkistrategia

- Tavoitteenamme on rakentaa kaupunkia, joka ei vain kasva, vaan kehittyy kestävästi ja vastuullisesti.
- Helsinki jatkaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaista työtä ja niistä raportointia.

Keskipitkä aikaväli

- **Toimialoilla ja ympäristövaikutuksiltaan merkittävillä liikelaitoksilla ja tytäryhteisöillä on käytössä todennettu ympäristöjärjestelmä ja/tai laajasti YK:n kestävän kehityksen tavoitteet huomioiva vastuullisuusohjelma.**

Muut liikelaitokset ja tytäryhteisöt sisällyttävät ympäristöjohtamisen toimintaansa noudattaen kevennettyjen ympäristöjärjestelmien periaatteita ja/tai laativat vastuullisuusohjelman.

- Jokaisella työyhteisöllä on koulutettu ekotukihenkilö, jolla on käytettävissä työaikaa tehtävän hoitoon.
- Kaikilla toimialoilla ja ympäristövaikutuksiltaan merkittävillä liikelaitoksilla ja tytäryhteisöillä on vähintään yksi, isoilla yksiköillä vähintään kaksi päätoimista (tai vastaava työpanos) ympäristö- tai vastuullisuusasiantuntijaa.
- Ympäristönsuojelun tavoitteiden toteutumista katselmoidaan kaupungin johtoryhmässä ja kaupunginhallituksessa kaksi kertaa valtuustokaudessa.

Mittarit

- Ympäristösertifioitujen/ympäristöjärjestelmän periaatteita noudattavien/vastuullisuusohjelmaa toteuttavien toimialojen, liikelaitosten ja tytäryhteisöjen osuus
- Peruskoulutettujen ekotukihenkilöiden määrä/vuosi
- Kaupungin organisaatioiden osuus, joissa on kuvattu organisaation tapa johtaa ja toteuttaa ympäristöasioiden hallintaa.

Helsingin kaupunki | Kaupunkiympäristön toimiala, ympäristöpalvelut

Pohjoisesplanadi 11–13, 00710 Helsinki
PL 1, 00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihde 09 310 1641 | **hel.fi**